

Tolna vármegye

Simonfornyai járás

Szárard. (kés) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

Szárard

nagy (kés) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határán. (Rendszerint a dűlő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi- és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (másol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

Mindig Tolna megyéhez tartozott. Szajhagyomány szerint a régi időben a községet "Szerecs"-nek hívták majd "Szaracs"-nak. Néha előfordul a "Szárard" név is. A község 1789-ben keletkezett. Kaimádón az év máj. 5-én kiadott települési-szervezési okmány szerint. Az első települők Ketyről jöttek. II. József császár idejében számszerűen jöttek, Hessen, Württemberg, Bajor, németországi tartományokból.

Nem.

Semmi

Urbéres község

A 80-as években nagyközséggé alakult át

/.

Nincsenek.

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vízei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mely név alatt és mekkora a területük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mily terjedelműek (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva db
nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földművelés, ipar, bányászat, földművelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Határa, É. Keszőfidegrát, 3 km. & Szjónka 3 1/2 km. Dk. Szakad. 5 km. D. Diósberegy 6 km. Ény. Regöly 2 km. - Északi része sészaknyugati része mély rét, melyen a Kapos folyó éi egyszerűsziind a határ. Dkeleti része déli és nyugoti része magasabb fevnsék, mely beugásokkal s szakadók völgyekkel. délkeleti s déli részén szárazföldekkel ut. a nyugoti résznek mintegy fele bejászított szakadékos terület (legelő) másik fele pedig homokos talaj, különöse alkalmas szőlőművelésre.

Legmagasabb része a „bükkerdő-öröm” a régi erdőből megmaradt néhány régi faval. Egyetlen folyója a Kapos mely azonban csak érinti a határt. Egyébként sok forrása van, különösen a nyugoti határ résznek.

1235 kat. hold (birtokivék adatai alapján).

670 k. hold szántó, 242 k. hold rét (kaszáló),

82 k. hold szőlő (beültetett), 152 k. hold

legelő, k. hold erdő, 20 k. hold

kerf. nádas, 69 k. hold terméketlen (ut, szikla, homok, mocsár, kőbánya).

Rejt.

Dijcsenek

Dijcsenek.

835.

lélek.

19 r. kath., g. kath., 8 ref.,
763 ág. h. ev., 5 izr., 40 felekezeten
egyéb kivült.

35 magyar, 800 német, tót,

..... rutén, oláh, horvát,

..... egyéb.

Belterületen.

Hosszúrév pusztán, mintegy 25 lélek a falutól
2 km -nyire.

földművelés.

Az összes épületek száma 165 házszám
Lakásrészek száma 272.

Községháza, felekezeti iskola és paplak, ev. templom
Pásztorház, halottasház, Alkonyásépület.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekü viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Elöljárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.
(Kisközségben csak a székhely község lapján
kell kitölteni.)

Bíró. Törvény- (másod-) bíró. 4 esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám 1-1
1 jegyző, segédjegyző, orvos
..... állatorvos, irodai alkalmazott,
..... pénztári alkalmazott, egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

1 kisbíró (küldönc), 1 bába,
1 éjjeli őr és gazdasági alkalmazott.

A jegyzőség székhelye és távolsága:

Helyben km.

2. A községi képviselőtestület létszáma:

6 virilista, 10 választott tag, 3-3 pótag

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

— A község 1 választókerületet alkot.

3. Meg van-e hívva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?

Nincs.

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága.
(a község központjától, távolsági térkép adatai: szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy)
Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület
székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

Szekszárd 38 km.
Gyönk 6 km.
" " km.
Diosberény 4 km.

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzele és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előljárási cselédügyi biráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

Gyönk 6 km.

Van, 1 tag. Nincs.

Van. Nincs.

Nincs.

6. A községi tűzoltóság szervezete:

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság tag.
Kötelezett tűzoltóság. Minden 20-40 éves egyéb, mintegy 120 tag

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van. Nincs. Utcsaszabályozási terv.

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

Van. Nincs.

D) Szociális igazgatás.

8. Kórorvos székhelye és annak távolsága: Gyöngy 6 km.
- Hány magánorvos lakik a községben: 1
- Községi bábák száma: 1
- Körbába lakóhelye és annak távolsága: 1 km.
- Okleveles magánbábák száma: 1
- Legközelebbi gyógyszertár hol van és milyen távol? Gyöngy 6 km.
- Legközelebbi közkórház hol van és milyen távol? Szekszárd 38 km.
- Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény? (Árvaház, gyermekmenhely telep) Van szegényház Nincs.
9. A gondozott szegények száma: - intézeti ápolásban, - magán ápolásban.
- Elhagyott gyermekek száma? Nincs. gyermek.
10. Milyen a község ivóvíze? egészséges.
- Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke? Nincs.
- Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó.
- Van-e csatornázása? Nincs.
11. Korcsmák és vendéglők száma? 2 korcsma, - vendéglő, - kávéház.
- Van-e szálloda, fogadó és hány? Nincs.
- Van-e községben közfürdő? Nincs.
12. Van-e a község határában gyógyfürdő, üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra? Nincs.
- A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva? 1.

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: Szekszárd 38 km.
- Kir. járásbiróság székhelye és távolsága? Gyöngy 6 km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: Szekszárd 38 km.
- Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: Gyöngy 6 km.
- Kir. pénzügyőri szakasz, vámörs, vámörségi kirendeltség, székhelye és távolsága: - 6 km.
- Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága: Pécs 90 km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeti isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)

1 felekezeti, Gosztályos, 2 tanerős, 2 tantermes elemi iskola.

2. Középiskolák vagy más szakiskolák (iparostanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:

DinCs.

3. Óvodák jellege, száma és tanereje: Nyári menedékház van-e?

DinCs.

4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:

1. 2 oktatóval. Leventék száma 67.

5. Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

Szekszárd

38 km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházterülethez tartoznak:

Ag. k. ev. anyaegyház.

Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

Tolna-sandogy-baranyai egyházkerület.

Szönyk, GKIV.

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett ítvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

/

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párber és egyénenkint időről-időre kivetett adó stb.)

Párber és egyénenkint időről kivetett egyházi adó.

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

/

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

DinCs.

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

DinCs. 100 kötetből álló népkönyvtár

11. Műemlék, természeti emlékszobor, honvédmémlék vagy elesett hősök emléke?

DinCs.

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

DinCs.

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

Gazdakör, dalosegylet.

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országút, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

Hegyei út

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellék-vonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közúti vasutak.

Fővonal. Megállóhely. Szarvud.

/.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

/.

Van-e posta, távirtda, távbeszélő állomása?

Postaügydökség

3. Melyik községi közlekedési útvonathoz járul hozzá a község?

Községi (közúti) utak hossza?

Szék - Hegyész 7 km.

Van-e kövezet-vámszedési joga.

Igen. — Nem.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

Kis és törpebirtokosok 1-75 kat. földg.

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

nyomásos gazdálkodás. Igen

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

Van. 2, Telkesek 130 k. hold. Kisgazdák 20 k. hold.

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

Van.

Van-e legelő-rendtartás?

Van.

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Nincs.

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Szarvud 38 km.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

/.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

Van. 1111 m².

Be van-e ültetve?

Igen.

7. Vizrendező és hasznosító társulat. Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

8. Állattenyésztési viszonyok. Állatok száma: a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

Kapascatorja társulat. Székhelye: Dombóvár.

Szekesfehérvár 90 km.

139 ló, 436 szarvasmarha,

568 sertés, 663 juh

Gyönk 6 km.

Ipar és kereskedelem.

9. A község állandó piaca hol van? (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hova gravitál a község?

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirakó, állatvásár, stb). Kié a vásártartás joga?

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

10. A községbeli kereskedések száma és jellege.

Hitel és pénzügyintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Van-e a községben ipartestület?

11. Gyárak, ipartelepek és azok átlagos nagysága (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

12. Magánkezelésben álló közművek:

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. Bányák száma és jellege.

Állandó bányaüzem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

14. Háziipar és annak jellege.

Gyönk, 6 km. Röggyész 10 km.

Gyönk.

Dincs.

1, Szekszárd. 2, Gyönk.

2, vegyeskereskedés.

1.

1.

Kovács 2, asztalos 3, kőműves 2, borbély 3, ács 1,

Dincs. Gyönkhöz tartozik

1.

Szekesfehérvár 90 km.

Szekszárd 38 km.

1.

1.

1.

vasfonás, kosárfonás, citrokseprő kötés

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

Községbáza, Balotaszáz.

Hivatalos célokat szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

Jegyzői lakás 4 lakrészrel.

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

/.

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

10 kat. hold szántó és rét,
legelő, kat. hold erdő,
egyéb.

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Házilag kezeli.

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

2 H. föld 800 m²öl

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

/.

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

/.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

/.

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

Földadó 3557 K 60 f. Házadó 1356 K
f. Ált. kereseti adó 414 K 70 f. Társulati adó K f. Vagyon- és jöv. adó 937 K 50 f.

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

/.

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

Az utak és utcák jókarba helyezése.

A község pecsétjének lenyomata:

Vonholz
Községi (kör-) jegyző.